

PROBLEMI IZGRADNJE I UREĐENJA SPORTSKO-REKREACIONO-TURISTIČKOG CENTRA „TOPLICA“ ŽIVINICE

Dr.sc. Nusret Mujagić, vanr.prof.¹

Apstrakt: Termalni izvori na Topličkom polju u jugoistočnom dijelu općine Živinice stvorili su specifična jezercica i vodotok pun malih slapova koji su uz toplu isparenja i plodno zemljište omogućili nastajanje jedinstvene flore i faune. O bogatstvu i kontinuitetu života na ovom polju najbolje svjedoče nekropole stećaka i mnogobrojne vodenice. Zbog toga je 1970-tih godina odlučeno da se na ovom prostoru sagradi regionalni sportsko-rekreaciono-turistički centar i nakon izrade urbanističko-regulacionog plana pristupilo se izgradnji prvih objekata. Četrdeset godina poslije nije se daleko odmaklo u tim nastojanjima iz razloga koji se analiziraju u ovom radu ali se nije ni odustalo od prvobitne ideje koja se u novonastalim društveno-ekonomskim okolnostima samo prilagođava novim uslovima. Ta nastojanja dodatno usložnjava činjenica da je ovaj započeti sportsko-rekreaciono-turistički centar po svom kapacitetu od regionalnog značaja a da je njegova izgradnja i održavanje u isključivoj nadležnosti općine Živinice koja nije dostigla potreban stupanj ekonomskog razvoja da bi mogla završiti ovaj centar. Zbog toga je općina započela izgradnju centra u fazama i u sadejstvu sa privatnim sektorom tako da se nakon nekoliko decenija osjećaju prvi pozitivni pomaci.

Ključne riječi : rijeka Toplica, Topličko polje, Živinice, sportsko-rekreaciono-turistički centar

PROBLEMS IN BUILDING AND ORGANIZATION OF SPORTS RECREATIONAL AND TOURISTY CENTRE „TOPLICA“ ZIVINICE

Abstract: Thermal springs at Toplica field in the south-eastern part of the Živinice municipality have created specific lakes and waterways full of small waterfalls which in combination with hot fumes and fertile soil allowed formation of unique flora and fauna. About richness and continuity of life in the field best witness are necropolis and numerous water mills. That is why in the 1970s is decided to build in this area regional sports and recreation-tourism center and after making of the the urban-regulatory plan was approached to first building objects. Forty years later situation is not far advanced in these efforts because of reasons that are analyzed in this paper, but ideas from 1970's are not dropped from the and they are now assimilating to new socio-economic circumstances. This efforts further are complicated by the fact that this started sports and recreation-tourism center in its capacity of regional importance and that its construction and maintenance is in exclusive jurisdiction of the municipality Živinice which didn't reached needed level of economic power to complete this center.

That's way municipality has began to build the center in phases in conjunction with the private sector so after several decades we can see some positive steps.

Keywords: River Toplica, Toplica field, Živinice, sports and recreation-tourism center

¹ Fakultet za upravu Univerziteta u Sarajevu, nusret.mujagic@bih.net.ba

UVOD

Rijeka Toplica je desna pritoka rijeke Spreče a izvire ispod planinskog vrha Jasičak (689) koji ujedno predstavlja i najviši vrh jugoistočnog dijela područja Živinica. Izvor je nekada činio bazen promjera do 20 m odakle je voda dalje oticala preko platoa Lukavičkog polja koji je izdignut za nekih 10 m iznad ravnice rijeke Spreče. U potezu od nekih 200 m rijeka je tekla prema sjeveru čineći nekoliko malih i plitkih jezerca sa specifičnom florom i faunom a onda naglo skretala ulijevo prema zapadu sledećih 200 m da bi se ponovo ispravila prema sjeveru čineći posljednje jezerce ispod kojeg je vijekovima egzistirala stara vodenica. Od vodenice se rijeka naglo obrušavala i brzacima silazila do regionalnog puta a onda ispod njega slijevala se u Sprečku kotlinu. Na samom početku te kotline nalazila se još jedna stara vodenica.

Temperatura vode varira od 18-26 °C tako da bi se zimi iznad platoa izdizali oblaci pare a u proljeće bi već u aprilu započinjala sezona kupanja dok bi na ostalim vodotocima i jezerima ta sezona počinjala krajem maja. Zbog toga je Toplica i Topličko polje od davnina bilo poznato lovište i izletišta.²

Istočno od izletišta se nalazi stoljetna bukova šuma iznad koje je odmah nakon završetka II svj. rata izgrađen manji hotel a nešto kasnije i lovački dom. Na istočnoj i zapadnoj strani Topličkog polja, na samoj sjevernoj granici platoa, nalazile su se dvije nekropole stećaka izuzetne ljepote.

1. POSTOJEĆE STANJE

Ranih 1970-tih godina jugoslovenska privreda je bila u punom zamahu tako da su povećane i potrebe za pitkom vodom. U nemogućnosti da taj problem riješe na višem nivou općine Tuzlanskog bazena su posegnule za onim što im je bilo pri ruci a to je izdašni izvor rijeke Toplice. Taj postupak je bio ishitren i bez ikakve stručne ekspertize jer su Zvorničko i Modračko jezero u svim strateškim dokumentima bili određeni za vodosnabdjevanje sjeveroistočne Bosne. Voda iz Toplice se taloži na stjenkama cijevi i ima bljutav okus ali su je bez obzira na to "stručnjaci" sproveli do hidropostrojenja u Sprečkom polju i pomiješali sa vodom iz Gostelje i iz bunara Sprečkog polja poboljšavajući joj na taj način okus.

Udio vode iz rijeke Toplice u vodovodnom sistemu općina Tuzla, Lukavac i NŽivinice iznosi svega 10-20% i zbog te količine vode je zauvijek izgubljeno ogromno područje Topličkog polja.

Bez obzira na protivljenje lokalnog stanovništva i šire javnosti izvorište je kaptirano a prelijepa jezerca sa tropskom florom i faunom su zagrnuti zemljom i ograđeni bodljikavom žicom. Ostao je samo mali potočić kao biološki minimum koji sporo teče kroz široko korito od sedre.

Da bi umirili javnost i stanovništvo koje je živjelo u neposrednoj blizini izvorišta ponuđen je urbanistički plan sportsko-rekreaciono – turističkog centra (SRTC) koji bi imao sve potrebne sadržaje i kapacitet da primi 3.000 gostiju u jednom danu ali bez stvarne namjere da se ovaj centar zaista i izgradi jer se sva voda sa izvorišta sprovodi u vodovodni sistem a preliv od 10% (kao biološki minimum) nije dovoljan za ovoliki kompleks.

U tom smislu započeti su neki radovi na izgradnji centra sa minimalnim sredstvima i omladinskim radnim akcijama koji su potrajali samo onoliko koliko je bilo potrebno da se izvrši kaptaža izvorišta, izgradi cjevovod do pumpnog postrojenja u Živinicama i ogradi vodozaštitna zona oko izvorišta.

Do 1987. godine izgrađen je otvoreni olimpijski bazen sa toaletima i pristupni put do regionalnog puta Živinice -Šekovići. Ovaj bazen nikada nije stavljen u funkciju iz nepoznatih razloga pa je vremenom počeo propadati.

² Zavod za zaštitu i korištenje kulturno-istorijskog i prirodnog nasleđa -Tuzla, "Studija kulturno-istorijskog i prirodnog nasleđa općine Živinice", Tuzla 1987.god. (str.209-213)

Do izbijanja ratnih dejstava 1992. godine okolno stanovništvo je poskidalo sve keramičke pločice sa njega i iskoristilo ih za sopstvene potrebe tako da je u takvom stanju bazen bio sve do 2005. godine kada ga na korištenje preuzima humanitarna organizacija "Luterantski svjetski savez" iz Tuzle ali za potrebe ratarskog inkubatora. U njemu se otapaju hemikalije kojima se navodnjava Topličko polje radi uzgoja krastavaca i ostalog povrća. U takvom stanju je i danas.

Hotel i lovački dom kod izvorišta izgubili su svoju atraktivnost pa su vremenom ostali bez gostiju i do 2006. godine su bili napušteni . Nakon druge uspješne privatizacije 2007.godine stari hotel je od strane novog vlasnika u potpunosti renoviran. Lovački dom je srušen a na njegovim temeljima je izgrađen novi hotel.

Nekropola stećaka na privatnoj parceli (sa istočne strane polja) je u međuvremenu zapuštena i najvećim dijelom uništena dok je nekropola na zapadnoj strani Topličkog polja prilikom izvođenja hidromelioracionih radova 1991-1992 od strane jedne firme iz Splita u potpunosti uništena i poravnana a stećci bačeni u obližnji potok gdje i sada leže .

Stara vodenica pored ove nekropole je takođe nakon kaptiranja izvorišta 1975-1977 godine porušena dok je druga vodenica pored regionalne ceste Živinice-Šekovići nakon rata renovirana od strane vlasnika a zadnjih godina je pored nje isti vlasnik sagradio riblji restoran.

Slika.1 Satelitski snimak Topličkog polja 2012.god. (izvor: www.google.earth)

Mjesna zajednica D.Lukavica je sopstvenim sredstvima uredila nogometno igralište na planiranom mjestu , ogradila ga i uz njega sagradila objekat svlačionice sa sanitarijama tako da i danas vodi brigu o njemu.

Nešto dalje prema zapadu u koritu nekadašnje riječice Toplice općina Živinice je 2002. godine sagradila heksagonalni bazen ali u nedostatku sredstava izgradila je samo armirano -betonske zidove bazena dok je dno bazena ostalo šljunkovito ali je nekoliko godina kasnije općina izvršila betoniranje i dna bazena tako da je on danas ograđen i u potpunoj funkciji. Oko njega je zadnjih godina sagrađeno nekoliko pomoćnih objekata. Punjenje bazena se vrši iz potočića koji teče nekadašnjim koritom rijeke Toplice .

Sl.2 Stari hotel-odmaralište „Toplica“ (2005)

Sl.3 Novi hotel sagrađen uz stari hotel "Toplica" (2015)

Sl.4 Stara vodenica "Čokička " (2005.g)

Sl.5 Novi restoran ispred sušene vodenice "Čokička" (2013)

Sl.6 Heksagonalni bazen sjeverno od izvora Toplice

Sl.7 Isti prostor sa novim pratećim objektima

Sl.8 Rijeka Toplica nizvodno uz regionalni put (2003)

Sl.9 Nekropola stećaka (2009)

Sl.10- Pumpno postrojenje na Toplici (2006)

Sl.11- Olimpijski otvoreni bazen pretvoren u rezervoar vode (2006)

Sl.12 Stoljetna bukova šuma - vodozaštitna zona

Sl. 13- Na izvorištu Toplice oko 1960-te (izvor: Pavlović Vitimir i Hlubna Miroslav „Album zaboravljenih prizora“, Tuzla 1988 godine)

Sl.14 - Jezero Bašigovci prije uređenja (2005)

Sl.15 - Jezero Bašigovci poslije uređenja (2012)

2. PLANIRANI KOMPLEKS IZ 1975.GODINE

Prije nego što će biti izvršena kaptaža izvorišta tj. 1975. godine, od strane Urbanističko-arhitektonsko-građevnog biroa „Ar-69“ iz Zagreba izrađen je Urbanističko-regulacioni plan TRSC „Toplica“ –TZ-2301.

Ovim planom je obuhvaćeno cijelo Topličko polje u površini od 70 ha.Podijeljeno je na 7 zona :

- Zona javnih funkcija koju čine ;uprava TRSC Toplice, recepcija, ambulanta, pošta, kiosci, prodavaonice, čekaonice, kafana, slastičarna , restoran i toplana
- Zona zatvorenog sportskog režima koju čine ; zatvoreni bazen vel.25x50 m, sportska dvorana, otvoreni bazen, vel.25x50 m, bazen za kupaće, vodena skulptura, bazen za djecu,bazen za skokove, centralna garderoba, sauna, disco club, snack bar, zatvorena automatska kuglana, boćanje
- Zona organizovanih sportskih aktivnosti; nogometno igralište, atletska staza,tribine, garderobe, rukometno igralište, višenamjensko igralište, igralište za odbojku, igralište za košarku, igralište za tenis sa tribinama, garderobe i ljetna pozornica
- Zona privremenog boravka; recepcija, samoposluga, bife, camping, sanitarije, bungalovi i dječije igralište
- Zona organiziranog boravka; hotel, sala za konferencije, noćni klub, omladinsko odmaralište,odmaralište privrednih organizacija, snack bar , bife, vodenica (adaptacija postojeće), dječije igralište, mini golf i dječije zabavište
- Zona park šume; slobodne aktivnosti, pista za koturaljke, klizalište, ukrasno jezero, vodopad, park, arboretum, mini golf, dječije igralište
- Zona prometa; autobuska stanica, parkiralište za autobuse (10 mjesta), parkiralište za putnička vozila (514 mjesta) ,benzinska pumpa, zaštitna zona vrela, kip simbol SRC Tolica i odmaralište TR Kreka –Banovići

Slika. 16- Prostorna koncepcija urbanističko-regulacionog plana SRTC „Toplica“ (iz 1975 godine)
(izvor: Urbanističko-arhitektonsko-građevni biro „Ar-69“ iz Zagreba, arh.Branko Vasiljević)

Slika.17- Perspektivni izgled SRTC „Toplica“ (izvor: Urbanističko-arhitektonsko-građevni biro „Ar-69“ iz Zagreba, arh.Branko Vasiljević)

Ovakvim konceptom bili bi izgrađeni objekti i instalacije te uređene površine kako slijedi :

<i>A.OBJEKTI</i>		
	<i>Turističko-ugostiteljski objekti</i>	
	<i>Hotel</i>	<i>4800 m2</i>
	<i>Omladinsko odmaralište</i>	<i>2400 m2</i>
	<i>Odmaralište privrednih organizacija</i>	<i>6000 m2</i>
	<i>Dom za lov i ribolov</i>	<i>500 m2</i>
	<i>Odmaralište TR Kreka –postojeće</i>	<i>600 m2</i>
	<i>Kamp</i>	<i>6000 m2</i>
	<i>Bungalovi</i>	<i>1000 m2</i>
	<i>Restoran</i>	<i>1200 m2</i>
	<i>Snack bar,kafana</i>	<i>250 m2</i>
	<i>Buffet</i>	<i>60 m2</i>
	<i>Disco</i>	<i>300 m2</i>
	<i>Vikend kućice</i>	<i>2500 m2</i>
	<i>Sportsko-rekreacioni objekti</i>	
	<i>Otvoreni bazen</i>	<i>1250 m2</i>
	<i>Bazen za kupače</i>	<i>1500 m2</i>
	<i>Bazen za djecu</i>	<i>200 m2</i>
	<i>Brčkalište</i>	<i>100 m2</i>
	<i>Prateći objekti</i>	<i>za 1000 osoba</i>
	<i>Tereni</i>	<i>3500 m2</i>
	<i>Zatvoreni bazen,sportska dvorana,sauna i noćni klub</i>	<i>za 1.000 osoba</i>
	<i>Nogometno igralište</i>	<i>12.000 m2</i>
	<i>Rukometno igralište</i>	<i>1100 m2</i>
	<i>Košarka</i>	
	<i>Odbojka</i>	
	<i>Tenis,automatska kuglana i druge igre</i>	
	<i>Boćanje</i>	
	<i>Mini golf</i>	
	<i>Badminton</i>	
	<i>Polivalentno igralište (koturaljke i klizalište)</i>	
	<i>Ski-sanjkalište</i>	
	<i>Dječije zabavište</i>	<i>4000 m2</i>
	<i>Slobodne aktivnosti</i>	
	<i>Saobraćajni objekti</i>	
	<i>Autobuska stanica</i>	<i>1800 m2</i>
	<i>Benzinska stanica</i>	<i>800 m2</i>
	<i>Parkiralište</i>	<i>10.000 m2</i>
	<i>Ostali objekti</i>	
	<i>Uprava RC</i>	<i>120 m2</i>
	<i>Recepcije ,glavna i po objektima</i>	
	<i>Ambulanta ,u sklopu sportske dvorane</i>	
	<i>Pošta</i>	
	<i>Kiosci</i>	

	<i>Prodavnica</i>	
	<i>Dječija igrališta</i>	
	<i>Ljetna pozornica</i>	
	<i>Ležišta za izletnike</i>	
	<i>Javne česme sa WC-ima</i>	
	<i>Arboretum</i>	
B. INSTALACIJE		
	<i>1. Vanjski vodovod</i>	
	<i>2. Vanjska kanalizacija</i>	
	<i>3. Električna</i>	
	<i>4. Grijanje</i>	
C. POVRŠINE		
	<i>1. Pješačke površine</i>	<i>10.400 m²</i>
	<i>2. Trg bazena</i>	<i>10.400 m²</i>
	<i>3. Ceste i parkirališta</i>	<i>16.000 m²</i>
	<i>4. Park šuma</i>	<i>27.400 m²</i>
	<i>5. Livade</i>	<i>31.900 m²</i>
	<i>6. Autokamp</i>	<i>8.000 m²</i>
	<i>7. Nogometno igralište</i>	<i>9.720 m²</i>
	<i>8. Atletska staza</i>	<i>3.000 m²</i>
	<i>9. Prostor oko stadiona</i>	<i>13.600 m²</i>

Ova koncepcija prostornog rješenja je prihvaćena od strane Skupštine opštine Živinice pod brojem 01/1-363/3 od 12.11.1975 godine tako da se nakon toga pristupilo realizaciji plana na terenu³.

U naredne dvije godine u potpunosti je završena kaptaža izvorišta, izgradnja cjevovoda do pumpnog postrojenja u Živinicama, izgradnja pumpnog postrojenja u zoni izvorišta, te uređenje terena i ograđivanje vodozaštitne zone mada ni jedan od ovih objekata i prostornih zahvata nije bio predviđen donešenim aktom.

Nakon toga je organizovana Omladinska radna akcija (ORA) na saveznom (jugoslovenskom) nivou tako da su omladinci iz cijele zemlje uradili olimpijski bazen i put od regionalne ceste Živinice-Šekovići do ovog otvorenog olimpijskog bazena i ti radovi su bili u skladu sa usvojenim planskim dokumentom.

Izgradnjom puta i olimpijskog bazena završena je implementacija ovog planskog dokumenta i mada je protekom vremena u skladu sa zakonom prestao biti podzakonski akt on nikada nije stavljen van snage na sjednici Općinskog vijeća Živinice pa je možda i zahvaljujući tome prostor u granicama obuhvata plana, mada neuređen i zapušten, ostao cjelovit i bez većih uzurpacija.

Ni jedan bazen ne može funkcionisati bez službe održavanja a s obzirom da je općina odjednom izgubila interes za ovaj objekat olimpijski bazen je ostao zapušten u velikom polju kukuruza i pšenice. Lokalno stanovništvo je umjesto topličkih izvora nastavilo da koristi rijeku Spreču sve dok obližnja farma "Krušik" nije svojim otpadnim vodama punim štetnih hemikalija ubila svaki oblik života u njenom vodotoku. Nakon toga je uzurpacija uzela maha pa su sva kupališta i putevi koje vode prema njima uzurpirani i iskorišteni u druge svrhe. Korito rijeke je zaraslo u trnje i u barsko rastinje.

Nakon toga su za kupanje poslužila mnogobrojna vještačka jezera nastala u napuštenim revirima rudnika u Živinicama, Banovićima, Lukavcu i Tuzli. Bez dotoka svježe vode i bez preliva skoro sva ova jezera su vremenom pobarena ili su se isušila ili zagadila divljim deponijama smeća.

³ Urbanističko-arhitektonsko-građevni biro „Ar- 69“ –Zagreb, Urbanističko-regulacioni plan TRSC „Toplica“ – TZ-2301, 1975 god.

Za vrijeme ratnih dejstava (1992-95) neke rijeke i mnoga jezercu su se pročistila i ponovo koristila za kupanje ali nakon završetka rata i ponovnog pokretanja privreda vode su se opet zagadile pa je došlo da ekspanzije u gradnji bazena i uređenju kupališta širom kantona.

"Panonsko jezero" u Tuzli se proširilo sa još dva jezera i vodopadom što je dovoljno za zadovoljenje potreba stanovnika grada ali ne i stanovnika okolnih gradova jer lokacija u centru grada ne pruža dovoljno prostora za parkiranje auta niti za razne sportske i rekreativne aktivnosti koje obično prate kupališta.

Tako je ovaj plan SRTC "Toplica" nakon 40. godina od svog nastanka postao aktuelan ali sada u novom društveno-političkom sistemu potrebno je revidirati neke njegove sadržaje koje je nametnuo prošli režim. Lokalne vlasti još uvijek nemaju snage da se upuste u ovaj projekat ali su privatni poduzetnici spremni na privatno-javni dijalog i da svojim sredstvima iniciraju i pokrenu ponovnu implementaciju ovog plana.

3. NOVI KOMPLEKS SRTC "TOPLICA"

Sedam godina nakon rata (2002. god.) općinske vlasti su odlučile da pristupe uređenju Topličkog polja na osnovu Urbanističko-regulacionog plana iz 1975 god. sa određenim izmjenama i dopunama koje su uzrokovane novim društveno-političkim sistemom te je u tom smislu urađen urbanistički projekat u zoni manjeg heksagonalnog bazena ali su nakon usvajanja ovog plana urađeni samo minimalni radovi a bazen predat vlasniku obližnjeg hotela na upravljanje⁴.

Mada su postojali planovi za uređenje šireg lokaliteta izvorišta Toplice tada je dat prioritet poljoprivrednom inkubatoru kojeg je osmislio HU "Luterski svjetski savez" u Tuzli⁵ na Topličkom polju koje ima najplodnije zemljište u općini. Devastirani olimpijski bazen je poslužio kao rezervoar vode odakle se ova voda obogaćena potrebnim hemikalijama mrežom cijevi sprovodi do usjeva.

Zbog toga je autor rada uz podršku općinske administracije i općinskog vijeća kao alternativu ovom projektu sačinio prostornu koncepciju uređenja obližnjeg "Rajskog jezera" u Bašigovcima koje je nastalo u napuštenom rudarskom reviru. Od 2006. godine do danas uređen je skoro cijeli kompleks na 50 ha⁶.

Poučen dobrim rezultatima u brzom implementaciji ovog projekta koji je dobio veliku podršku kantonalnih i općinskih vlasti, autor rada je za grupu poduzetnika sačinio prostornu koncepciju uređenja SRTC "Toplica" Živinice⁷ nadajući se ponovo podršci općinskih vlasti i očekujući da će i ona vrlo brzo doživjeti svoju realizaciju. Razlozi za ovakav optimizam leže u sledećim činjenicama:

- Općina Tuzla je na Ceriku (brdo iznad Tuzle) sagradila fabriku vode koju zahvata iz jezera Modrac čime je uspjela da najvećim dijelom obezbjedi dovoljne količine vode za Tuzlu čime su prestale dugogodišnje restrikcije vode u ovom gradu. Kapacitet ove fabrike vode je ograničen filterskim postrojenjem (hemijsko-biološko) jer je jezerska voda izuzetno zagađena u tolikoj mjeri da je u njoj zabranjeno i kupanje⁸
- Općina Živinice je sagradila moderni gradski prečistač otpadnih voda na ušću rijeka Oskove i Spreče (koje pune jezero Modrac) čime je eliminisan najveći zagađivač jezerske vode⁹

⁴ Agencija za projektovanje "AGORA" Živinice "Urbanistički projekat dijela TRSC "Toplica", Živinice 2002. god. (autor: N.M.)

⁵ Humanitarna organizacija Luterski svjetski savez u Tuzli - danas udruženje Bosper u Tuzli (www.bosper.ba)

⁶ doo "Portal art" Živinice "Regulacioni plan JEZERO BAŠIGOVCI" Živinice, br.10-05-3661/09 od 15.05.2009. (autor: N.M.)

⁷ doo „Portal-art“ Živinice "Prostorna koncepcija Regulacionog plana SRTC "Toplica" iz 2011 godine (autor: N.M.)

⁸ JU Zavod za urbanizam –Tuzla "Prostorni plan Tuzlanskog kantona" Tuzla, 2006. god.

⁹ Zvanična WEB stranica općine Živinice, www.opcinazivinice.ba

- Rudnik uglja u Đurđeviku je dogradio taložnike za tretman otpadnih tehnoloških voda iz separacije čime je Gostelja (desna pritoka Oskove) postala znatno čišća bez ugljene prašine a izgradnja sličnog postrojenja se očekuje i u Banovićima čime bi se spriječilo daljne unošenje ugljenog mulja u korito jezera Modrac .Ovaj mulj je do sada zatrpao 1/3 zapremine akumulacije jezera i time za istu količinu umanjio količinu vode.
- U toku su pripreme za izgradnju prečištača otpadnih voda u Banovićima ,Tuzli i Lukavcu . Izgradnjom ovih prečištača jezerska voda bi postala biološki čista te za njen tretman prije upuštanja u vodovodni sistem ne bi trebala skupa postrojenja.
- Jezero Modrac je prema Prostornom planu TK-a određen za akumulaciju pitke vode za gravitirajuće općine¹⁰
- Obliznji civilni aerodrom u Dubravama je postao regionalni centar zahvaljujući avioprevozniku "WIZZ AIR"
- čiji avioni lete u mnoge evropske metropole .Uz svaki aerodrom mora postojati hotel sa pratećim sportsko-
- rekreacionim sadržajima koje SRTC "Toplica" već ima pa je samo pitanje dana kada će ovaj lokalitet da oživi.
- Izgradnja pruge Živinice-Zvornik (1990-92) koja sa sjeverne strane prati regionalni put za Šekoviće. Ova pruga je u Živinicama povezana sa prugom Brčko -Banovići.U Banovićima saobraća stari voz tzv."ćiro" sa parnom lokomotivom za turističke svrhe pa bi mogao voziti i do lokaliteta Toplice jer prugom Živinice-Zvornik vrlo rijetko saobraćaju vozovi a i oni su isključivo teretni.

Kada se jezerska voda bude mogla upustiti u vodovodne sisteme općina Tuzla,Lukavac i Živinice bez predtretmana

u skupim postrojenjima onda će kaptaze na rijekama Gostelji i Toplici postati suvišne te će voda ponovo punim kapacitetom poteći svojim koritima prema Oskovi i Spreči i dalje prema jezeru Modrac.

Rušenjem kaptaze na izvoru Toplice ponovo će oživjeti živopisna jezercica koja su samo zatrpana zemljom a onda će uz obilje tople vode oživjeti i svi planirani sadržaji .

Poduzetnici najbrže osjećaju promjene na tržištu o čemu svjedoči izgrađeni novi hotel sa diskotekom pored starog hotela te novi riblji restoran uz staru vodenicu pored regionalnog puta te nekoliko poslovnih objekata uz heksagonalni bazen.

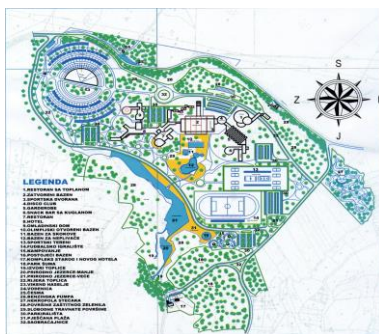
Vještačke akumulacije "Vidara" i "Hazna" u Gradačcu, "Snježnica" u Teočaku i "Modrac" u Lukavcu ponovo su postale interesantne mnogobrojnim vikendašima, ribarima i kupaćima. Izgradnjom i uređenjem "Panonskih jezera" u Tuzli, jezera "Bistarac" i "Plaže" u Prokosovićima u općini Lukavac, "Brane" i "Muške vode" u Kladnju, "Rajskog jezera" u Bašigovcima te niza bazenskih kompleksa u Živinicama, Gračanici i okruženju a naročito nakon uređenja mnogih napuštenih rudarskih revira koji su se napunili vodom i postali živopisna jezercica kao što su "Čenda" i "Požar" u Živinicama i "Šićki brod" u Tuzli, kompleks Toplice je izgubio regionalni značaj.

Bar se tako mislilo do sada sve dok nove analize nisu pokazale da je Topličko polje ipak nezamjenljivo i da posjeduje resurse koje nema nijedna druga sredina u Tuzlanskom kantonu.^{11,12}

¹⁰ Zvanični WEB portal grada Tuzle , grad.tuzla.ba

¹¹ Udruženje "Kontakt plus" : "LEAP-lokalni ekološki akcioni plan općine Živinice ",Živinice 2005.god.

¹² Vlada TK-a "Prvi nacrt strateške platforme za Tuzlanski kanton", novembar 2014.god.

Slika.18 Prostorna koncepcija Regulacionog plana SRTC“Toplica“ iz 2011 godine (doo „Portal-art“ iz Živinica, arh. Nusret Mujagić)

OBJEKTI I POVRŠINE STRC TOPLICA		
1	Restoran sa toplanom	3.347 m ²
2	Zatvoreni bazen	6.344 m ²
3	Sportska dvorana	1.720 m ²
4	Disco club	706 m ²
5	Garderobe	3.303 m ²
6	Snack bar i kuglana (1.492 + 542)	2.032 m ²
7	Restoran	2.321 m ²
8	Hotel sa bungalovima (4.633 + 1.092)	5.725 m ²
9	Omladinski dom	2.392 m ²
10	Olimpijski otvoreni bazen 25x50 m	1.250 m ²
11	Bazen za skokove	309 m ²
12	Bazen za neplivače (283 +133 +2.100)	2.516 m ²
13	Sportski tereni	19.422 m ²
14	Fudbalsko igralište sa tribinama	27.353 m ²
15	Kamping prostor	5.888 m ²
16	Postojeći bazen	755 m ²
17	Hotelski kompleks –postojeći (275 + 110) + dvorište 5.590	5.975 m ²
18	Park šuma	67.716 m ²
19	Izvori rijeke Toplice	-
20	Prirodno jezerce –malo	2.627 m ²
21	Prirodno jezerce -veće	15.588 m ²
22	Korito rijeke Toplice	10.200 m ²
23	Vikend naselje –objekti i slobodne površine	77.397 m ²
24	Vodenica	40 m ²
25	Česma sa pločnikom	80 m ²
26	Benzinska pumpa (objekat)	140 m ²
27	Nekropola stećaka	25.615 m ²
28	Površine zaštitnog zelenila	140.313 m ²
29	Slobodne travnate površine	140.313 m ²
30	Parkirališta (8.952+4.291+5.403+5.067+4.291)	22.942 m ²
31	Pješčane plaže (10.390 +14.544)	24.934 m ²
32	Saobraćajnice (ulice i trotoari) l= 6.751 m ¹	60.759 m ²
	UKUPNA POVRŠINA KOMPLEKSA :	679.343 m²

ZAKLJUČAK

Bez obzira na lošu ekonomsku situaciju u zemlji i mnogobrojna slična izletišta u kantonu, rejon Toplice ima jedinstven prirodni ambijent i termalne izvore koje nema ni jedna druga lokacija u BiH. Zbog toga je potrebno napraviti Strategiju razvoja ovog područja i u sadejstvu sa turističkim agencijama pristupiti etapnoj izgradnji onih kapaciteta za kojima postoji trenutna potreba. Pri

tome ovaj centar treba koncipirati tako da odgovori zahtjevima šireg regiona a ne samo općine Živinice i Tuzlanskog kantona. [13]

Jedino ovaj lokalitet u regiji omogućava vodene sportove na otvorenom u vansezoni tj. u aprilu, maju, septembru i oktobru. U tome je i najveća prednost i najveća razvojna šansa ovog područja. Korištenje ovog lokaliteta u vansezoni

podrazumijeva sadržaje za elitni turizam a takve sadržaje ne mogu izgraditi lokalni poduzetnici pa ni sama općina Živinice. [14]

LITERATURA

1. Vojnogeografski institut , Topografska karta 1:50.000, Kladanj 476–1, , Beograd 1982.godine.
2. Zavod za zaštitu i korištenje kulturno-istorijskog i prirodnog nasleđa -Tuzla , "Studija kulturno-istorijskog i prirodnog nasleđa općine Živinice" ,Tuzla 1987.god. (str.209-213)
3. Urbanističko-arhitektonsko-građevni biro „Ar- 69“ –Zagreb,Urbanističko-regulacioni plan TRSC „Toplica“– TZ-2301,1975 god.
4. Agencija za projektovanje "AGORA" Živinice "Urbanistički projekat dijela TRSC"Toplica" , Živinice 2002.god.
5. Humanitarna organizacija Luteranski svjetski savez u Tuzli - danas udruženje Bosper u Tuzli (www.bosper.ba)
6. doo "Portal art" Živinice "Regulacioni plan JEZERO BAŠIGOVCI" Živinice , br.10-05-3661/09 od 15.05.2009 . (autor: N.M.)
7. doo „Portal-art " Živinice "Prostorna koncepcija Regulacionog plana SRTC“Toplica“ iz 2011 godine (autor: N.M.)
8. Zvanični WEB portal grada Tuzle , grad.tuzla.ba
9. Zvanična WEB stranica općine Živinice , www.opcinazivinice.ba
10. JU Zavod za urbanizam –Tuzla "Prostorni plan Tuzlanskog kantona " Tuzla, 2006. god.
11. Udruženje "Kontakt plus": "LEAP-lokalni ekološki akcioni plan općine Živinice ",Živinice 2005.god.
12. Vlada TK-a "Prvi nacrt strateške platforme za Tuzlanski kanton", novembar 2014.god.
13. Zavod za urbanizam –Tuzla,„Prostorni plan opštine Živinice-nacrt“,1987 god.
14. Urbanistički zavod SR BiH, “Prostorni plan Sprečke doline”, Sarajevo, 1972.